

Wat de wereld nodig heeft Tim Boyd

Tim Boyd is International President van The Theosophical Society (Adyar).

Dit is de tekst van zijn toespraak tijdens de internationale conventie in Adyar, december 2014.

Dit artikel verscheen onder de titel *The Present Need*.

Ik wil graag enkele gedachten met u delen over de tegenwoordige tijd en wat er zou moeten gebeuren. Kunnen we dit herkennen en erop reageren? Wat is er mogelijk in deze tijd, ons specifieke ontwikkelingsstadium in aanmerking genomen? Ons eerste begrip van de betekenis van theosofie kwam voornamelijk tot ons door H.P. Blavatsky (HPB). Haar werk was moeilijk. Gedurende haar leven had ze weinig van wat materiële rijkdom wordt genoemd. Toch kon ze deelnemen aan het stichten van iets wat is uitgegroeid en wat nu wortels heeft in zeventig landen, met bezittingen van geld tot land en het belangrijkste: 26.000 leden die betekenis en waarde hebben gevonden in theosofie.

HPB maakte zich geen illusies dat haar werk gemakkelijk geaccepteerd zou worden. Gelukkig maar, want tijdens haar leven kwam ze veel afkeuring en beschuldigingen tegen waardoor een doorsneemens ermee zou zijn opgehouden. Hoe boos ze er ook van werd, steeds was ze bereid hier bovenuit te stijgen en het opnieuw te proberen. Ze zei dat de wereld waartegen zij sprak theosofische leringen niet zou begrijpen; pas in de twintigste eeuw zouden de leringen die zij doorgaf geleidelijk begrepen kunnen worden. Er moest eerst een zekere groei plaatsvinden op het menselijk toneel. Iets van die groei heeft plaatsgevonden op het gebied van het wetenschappelijke wereldbeeld. De theosofie die HPB vertegenwoordigde en de beweging die door haar inspanning begon, was gericht op de toekomst. Voor zover we kunnen nagaan, ziet het er naar uit dat die toekomst er nú is, aangezien deze leringen nu wortel kunnen schieten op een manier die betekenisvol is voor de wereld in zijn geheel zoals we die nu bewonen.

Er is een Afrikaanse uitdrukking die zegt: *De ziekte die verborgen is kan niet genezen worden*. Ik wil graag een paar van de verborgen hindernissen onderzoeken waardoor de volledige uitdrukking van dit theosofische wereldbeeld belemmerd wordt. We weten dat, waar we hindernissen vinden, we noodzakelijkerwijs ook kansen tegenkomen. De laatste vier- of vijfhonderd jaar is de manier waarop we de wereld zien verschoven. Ons huidige wereldbeeld is zo alomvattend geworden dat we het niet eens merken,

maar het bepaalt al onze beslissingen en heeft wereldwijde omvang gekregen. Het heeft zijn oorsprong in de ontwikkeling van eigentijdse wetenschappelijke opvattingen. Het huidige wetenschappelijke wereldbeeld is relatief nieuw. Vier- tot vijfhonderd jaar geleden was de specifieke manier om naar de wereld te kijken, die wij nu omschrijven als 'wetenschappelijk', vrijwel onbekend. De huidige overheersende benadering van wetenschap wordt 'reductionisme' of 'materieel reductionisme' genoemd. Het wereldbeeld dat omarmd en gepropageerd wordt is reductionistisch, omdat de eigentijdse wetenschap zich per definitie alleen bezighoudt met de materiële wereld. De kosmos zoals die onderzocht, geobserveerd en bestudeerd wordt, behoort tot het fysieke gebied. Denken over wat goddelijk, of wat bewustzijn is, is niet meetbaar. De gevolgen ervan zijn dat misschien wel, maar bewustzijn zelf is uitgesloten vanuit het reductionistische wereldbeeld. Dit is één van de factoren die een sterke beperking veroorzaken. Het zou op zich niet zo'n groot probleem zijn, ware het niet dat dit beperkte wereldbeeld in werkelijkheid zo dominant is geworden dat het nu bijna de wereldreligie is.

Eén van de problemen van een blik die alleen gericht is op de fysieke wereld als zijnde het volledige universum, is dat we ons nu bevinden in een toestand die nooit eerder bestond. Er is nog nooit een tijd in de menselijke geschiedenis geweest waarin de kosmos niet als heilig werd gezien. Dat gebeurt nu niet meer. De kosmos is 'ontheiligd' en dat heeft consequenties. De belangrijkste manier waarop we gewoonlijk tot onze beslissingen over wat dan ook komen, wordt bepaald door de waarden die we hebben gecultiveerd, en die waarden zijn aangetast.

Een andere stroming die samengesmolten is met het reductionisme had eveneens zo'n vijf- tot zeshonderd jaar geleden haar begin. Zij begon in de tijd van de protestante Reformatie in Europa, toen de kerk het laatste woord had. Luther begon deze beweging en met het verval van dat gevoel van middelpunt en waarde dat Luther op gang bracht verbreidde zich iets. Wat zich ontwikkelde is een misvormde interpretatie van het fundamentele idee dat ingebakken zit in de *Onafhankelijkheidsverklaring van de Verenigde Staten van Amerika*, dat alle mensen als gelijken worden geschapen. Dit heeft zich niet tot het westen beperkt; het overspoelt de hele wereld.

Deze tendens is meer dan alleen individualisme dat deel uitmaakt van de natuurlijke spirituele cyclus waarin het individu zijn eigen centrale kern kan vestigen en van daaruit handelen. In de ideale situatie ontwikkelt het individu deze kern zo dat deze vervolgens kan worden omgezet in het bewust dienen van het geheel. Als schoolkind in de VS moest ik de onafhankelijkheidsverklaring uit mijn hoofd leren: *Wij houden deze waarheid: dat alle mensen als gelijken worden geschapen, voor vanzelfsprekend*. Dit is een diepzinnige verklaring als we hem begrijpen op het niveau waarop hij bedoeld is. In termen van onze goddelijkheid is ieder van ons gelijk. Wij delen dezelfde oorsprong: er is geen afgescheidenheid, geen verdeeldheid. Vanuit het goddelijk perspectief is gelijkheid zelfs een ontoereikende term. Alles is één; er is niets om te verdelen, te vergelijken of tegenover elkaar te stellen. Op het niveau van de populaire discussie is dit begrip verloren gegaan.

We weten allemaal dat er in de wereld grote wezens zijn wier wijsheid, ervaring, kennis, opleiding en ontwikkeling de norm ver te boven gaan. Toch zijn we nu in een stadium waarin 'alle mensen zijn als gelijken geschapen' is gaan betekenen: 'Waarom zou ik luisteren naar zo iemand als ik zijn gelijke ben?' Hopelijk treedt deze denkwijze bij onszelf niet zo op de voorgrond, maar dat doet het in de wereld zeker wel. In de vroege dagen van het werk van de profeet Mohammed werd aan één van zijn volgelingen iets gevraagd in de trant van: 'Wat is er zo geweldig aan Mohammed? Hij is toch gewoon een mens net als alle anderen?' Het antwoord van deze wijze mens was: 'De profeet lijkt op andere mensen op dezelfde manier als een robijn op andere stenen lijkt.' We moeten onze gevoeligheid voor deze innerlijke kwaliteiten weer opwekken. Bij de overheersende gedachtegang heeft deze gevoeligheid de neiging om ons te ontglippen.

Er zijn twee ontwikkelingen actief in de huidige wereld: de materialistische reductie van ons wereldbeeld, gepaard gaande met een egocentrisch individualisme. Deze zienswijze roept een lange lijst van onmiskenbare gevolgen op. Er is een massa crises in de wereld die we allemaal tegemoet moeten treden. Sommige van de problemen die we om ons heen zien, zoals de wereldwijde opwarming, klimaatverandering, ontbossing, snelgroeiende woestijnen, watertekorten, onbeheerste urbanisatie, vervuiling van aarde, lucht en water, nemen met alarmerende snelheid toe. In vierenzestig landen in de wereld voeren op dit moment zeshonderd verschillende groepen oorlog. Dit zijn gewoon de feiten. Dit is de wereld waarin we leven en dit zijn de problemen die we aan moeten pakken. Als we ervoor kiezen dat niet te doen, zullen we de gevolgen daarvan ervaren en doorgeven aan volgende generaties.

Zonder dat nieuwe theorieën of nieuwe technologie ontwikkeld moeten worden, is voor ieder van deze dringende problemen nú een oplossing voorhanden! De benodigde kennis is aanwezig. Daarom zouden we de vraag kunnen stellen: 'Als de kennis die nodig is voor de oplossing beschikbaar is, waarom worden deze problemen dan niet opgelost? Waarom blijven ze bestaan?' Het lijkt erop dat, hoe groot onze kennis ook mag zijn, die kennis op zich misschien niet voldoende is. Kennis is een beetje te klein voor grote problemen. Er is iets nodig dat gewone kennis te boven gaat, iets dat deel uitmaakte van de redenen waarom de Theosophical Society (TS) werd opgericht.

Ik wil graag twee citaten delen, één van Albert Einstein en de ander van HP Blavatsky. De eerste luidt: *Geen enkel probleem kan worden opgelost op het bewustzijnsniveau waarop het werd veroorzaakt*. Anders gezegd: we weten niet wie het water ontdekt heeft, maar we weten dat het niet een vis was... Wij zwemmen rond binnen de grenzen van een gedachte-oceaan, een zeer beperkte bandbreedte van denken en voelen die wij gelijkstellen met 'de echte wereld'. Wij zijn die vissen en we weten het gewoon niet. Het citaat van HPB was haar antwoord op de vraag: 'Wat is de wereld?'. Ze zei: *De wereld is de mens die leeft overeenkomstig zijn persoonlijke aard*. Beide citaten komen overeen. Wat wij zien als de echte wereld is slechts de weerspiegeling van onze collectieve persoonlijke aard. Het is een wereld met heel duidelijke beperkingen waar iets aan gedaan moet worden.

Laten we, als voorbeeld van de beperkingen van doorsneekennis, eens kijken naar de huidige oorlogen, geweld, terrorisme enzovoorts die plaats vinden over de hele wereld. Hoe lossen we die tegenwoordig op? We weten allemaal dat de huidige oplossing bestaat uit nog meer geweld, en alsof het nog niet genoeg is om de tegenstander te onderdrukken, gaan we over tot zulk extreem geweld dat er geen antwoord meer op is. We denken dat dat een oplossing is, en dat vrede kan voortkomen uit oorlog. Het is duidelijk dat de wereldgeschiedenis aantoont dat dat niet werkt, maar dat betekent niet dat we het niet blijven proberen!

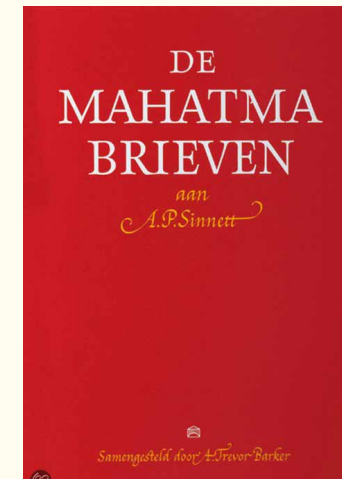
Eenvoudige logica zou ons kunnen vertellen dat, als we de levens van andermans geliefden schaden en vernietigen, er geen positieve resultaten uit voort kunnen komen: de dochters, zonen, familie, burens, vrienden van deze mensen zullen ons geen goed hart toe dragen. Dergelijke maatregelen kunnen misschien tijdelijk verder geweld onderdrukken, maar ze kunnen nooit een echte vrede tot stand brengen. Vanuit theosofisch gezichtspunt weten we dat bij een plotselinge dood in een oorlogssituatie het lichaam sterft, maar dat het bewustzijn niet verdwijnt. Het gaat deel uitmaken van de alomvattende atmosfeer, de oceaan waarin wij als vissen rondzwemmen, een bewustzijn dat nu getekend wordt door vrees, woede en haat. Is dit de oplossing om tot vrede te komen? Het werkt gewoon niet.

Dezelfde analyse kunnen we toepassen op onze benadering van spirituele studie en het pad. In eerste instantie worden de meesten van ons aangetrokken tot het onderzoeken van het spirituele, omdat we in ons binnenste op verschillende manieren intens lijden ervaren. Voor sommigen is het fysiek, voor anderen emotioneel en voor nog anderen zit het in het denken, maar het lijden is universeel. Als we beginnen te begrijpen dat er misschien een glimp van hoop is door spirituele beoefening, hoe benaderen we dat? Men zegt dat de wortel van al onze problemen een fundamentele, diepe onwetendheid is. Wat deze onwetendheid betreft is het probleem niet zozeer dat we niets weten, want we weten heel veel. Het probleem van deze fundamentele onwetendheid is dat datgene wat we weten en zien onjuist is.

Het veelgebruikte voorbeeld is de man die een opgerold touw op de weg ziet liggen en denkt dat het een slang is. Zijn hart begint sneller te kloppen, hij staat klaar om weg te rennen vanwege zijn angst voor slangen. Zijn gedachten en lichaam reageren zo, omdat de 'werkelijkheid' die hij ziet onjuist is. Als hij beseft dat hij zich vergist, verandert zijn reactie. Als wij proberen iets aan deze onwetendheid te doen, hoe gaan we dan te werk? Ons normale denken zegt ons dat je onwetendheid opheft door meer kennis. We vinden dat we meer moeten studeren, dus we pakken de goeie boeken. Als we daar één van uit hebben, bestuderen we de volgende, en de volgende, en de volgende, in de hoop dat de oplossingen voor de kwalitatieve verschuiving in waarneming die we willen bereiken, schuilt in het vele. Als we de wereld beperken tot slechts een materiële wereld, dan is het antwoord op het probleem inderdaad 'meer'. Het is duidelijk dat er iets aan deze benadering moet veranderen.

Annie Besant vertelde eens een verhaal uit de tijd dat ze met de trein naar Chicago ging. Ze was half in slaap en ineens werd ze wakker door een plotseling hevige gevoel van zwaarmoedigheid en wanhoop. Ze was nog niet in Chicago aangekomen en ze

wist niet waar dit gevoel vandaan kwam. Chicago werd in die tijd 'het slachthuis van de wereld' genoemd: miljoenen dieren werden daar geslacht. Ze realiseerde zich dat wat ze voelde deze overweldigende atmosfeer was die van de stad uitging. Het was bekend dat in de buurt van deze slachthuizen misdadend en geweld veel meer voorkwamen. Heel vaak werden die misdaden begaan met dezelfde wapens die in de slachtindustrie werden gebruikt! De atmosfeer waarin we leven heeft dus invloed op ons.

Hoe gaan we de problemen in de huidige wereld nu aanpakken? Mr. A. P. Sinnett, één van de vroege theosofen en ontvanger van veel brieven van de Mahatma's, schreef verscheidene boeken, en één daarvan is *Esoterisch boeddhisme*. Hierin beschrijft hij de traditionele onderwijsmethoden van het occultisme en het spirituele leven. Hij schreef dat deze methoden probeerden ieder nieuw idee in het denken in te prenten door eerst verbijstering op te roepen die dan door dat nieuwe idee uiteindelijk minder werd. Dit is een aardige manier om te zeggen dat de leerervaring in het leven van iemand die zich wijdt aan het spirituele pad bestaat uit het voortdurend ontstaan en oplossen van crises. Dit geldt voor onze individuele ontwikkelingscyclus. Het gaat net zo goed op voor de planetaire cyclus. De wereld zit in een periode van crisis, een verbijstering die werd opgeroepen door de beperkte denkwijze die aan de planeet en zijn bewoners is opgedrongen. Dit kan zo niet verder gaan. Het nieuwe idee dat in het denken van de mensheid zal worden ingeprent is alleen nieuw in de zin dat onze huidige crises ons voorbereiden die idee te zien en te omarmen. Het idee dat we één zijn, eenheid en broederschap kunnen ervaren, is zo oud als de mensheid zelf.

Hoe overstijgen wij als theosofen dit specifieke stadium waarin we ons bevinden, waarin we rijk zijn in kennis, maar arm in oplossingen? Ten eerste door ons te realiseren dat kennis op zich niet genoeg zal zijn. Er is iets groter dat wij kennen als 'wijsheid'. Deze wijsheid is niet alleen maar in bezit van de groten die buiten onze levenswereld leven. Door zijn aard maakt wijsheid deel uit van ons wezen, *dichterbij dan ademen, dichterbij dan handen en voeten*.

In de *Stem van de Stilte* beschrijft HPB de deugden of *pāramitā's*, de perfecties waarvan de grootste en laatste *prajñā*, wijsheid is. Men zegt dat elk van deze perfecties een tegengif is voor de verschillende toestanden van denken en voelen. Geduld, één van de *pāramitā's*, is een tegengif voor woede, geweld en dergelijke. Men zegt ook dat wijsheid het tegengif is voor ieder mogelijk kwaad dat bestaat, en dat een klein beetje verwezenlijking van wijsheid al genoeg is om veel problemen te verlichten. We spreken allemaal over wijsheid. Dat is waarschijnlijk het beste wat we kunnen doen, omdat we niet weten. Wijsheid kan worden omschreven als de waarneming van wat echt is. Het is ons niet vreemd.

Ik wil graag een gedicht delen over iemands ervaring. Het werd geschreven door een groot dichter die ook lid van de TS was, William Butler Yeats. Toen hij vijftig jaar oud was, had hij een korte ervaring. Hij beschrijft deze in een prachtig, kort gedicht. Het is een ervaring waar we waarschijnlijk allemaal iets mee hebben:

*Mijn vijftigste jaar was gegaan en gekomen,
ik zat, een eenzame man,
een open boek en een lege beker
op het marmeren tafelblad.
Terwijl ik naar straat en mensen keek
vlamde mijn lichaam plotseling op;
en ongeveer twintig minuten
leek mijn geluk zo groot
dat ik gezegend was en kon zegenen.*

Dit gedicht beschrijft iemands ervaring van het indalen van buddhi, intuïtie. De twintig minuten van dit gezegende bewustzijn veranderden zijn leven. Ik denk dat wij allemaal wel eens iets dergelijks hebben meegemaakt. Misschien kwamen we niet tot onze volle twintig minuten of was het alleen een kort moment waarop, om wat voor reden dan ook, onze normale egocentriciteit verdween en iets anders dat vacuüm kwam opvullen. Terugkijkend op die ervaring was het een geweldig moment. We kunnen zeggen 'Ik was gelukkig, ik was vredig', maar de kern van die ervaring is dat we op één of andere manier een moment hadden waarop de knagende, voortdurend roepende stem van egocentriciteit wegstierf, en dat is genoeg voor een heel leven. Dit is een aanduiding van de wijsheid waar theosofie over spreekt.

Om de Bijbel te citeren, er is een psalm die zo'n ervaring beschrijft. Een regel ervan zegt: *Hij verheft zijn stem en de aarde smelt*. De momenten die het meest werkelijk zijn in ons leven zijn die waarop de ogenschijnlijk vaste aarde uit zicht verdwijnt en we iets diepzinnigs tegenkomen dat onze latere beschrijving tart, maar dat we toch steeds proberen te beschrijven. Dit is de kern van het antwoord op de vraagstelling van deze voordracht van wat er tegenwoordig nodig is. Wat we ook mogen weten, het zal niet genoeg zijn. Wat onze specifieke talenten ook zijn, het zal niet genoeg zijn. Wat we ook aan geld, aan hulpbronnen hebben, ze zullen niet voldoende zijn om de nood om ons heen te lenigen. Maar wat we hebben, of het nu een zandkorrel is of een miljoen dollar, als het wordt aangeraakt door de zegening van dit verlichte bewustzijn dat zich in ons allemaal bevindt en dat we allemaal tot op zekere hoogte ervaren hebben, dan wordt het getransformeerd. Dat is de transformatie die plaatsvindt, dat is wat er moet gebeuren!

Wat we moeten doen is leren te leven tot aan onze grenzen. Wij voelen ons allemaal begrensde wezens en we proberen ons binnen deze grenzen te beperken, door nooit te ver af te dwalen. Hoe weten we waar onze grenzen liggen? Doordat, als we ons onder mensen bevinden die we niet kennen en we ons ongemakkelijk beginnen te voelen, we ons er bewust van worden dat hier een muur is die we niet in de gaten hadden. We zien verschillende vormen van lijden en hebben de neiging ons daarvan af te keren, we herkennen dat daar een muur staat. Als we in onze meditatie zitten

en als dan, anders dan op andere dagen, een gevoel van onbekende uitbreiding de rand van ons bewustzijn begint binnen te sluipen, en we hiervoor sidderen omdat we niet weten wat het voor ons zou kunnen inhouden, dan verschijnt een andere grens. Dit zijn de gebieden waar we moeten leren te leven, omdat we zullen merken dat, als we deze grenzen naderen, ze terugwijken. Geen van die grenzen kan ons beperken. Als we een beperking onder ogen zien, dan ontwikkelen we ons vermogen om de volgende tegemoet te treden.

Er is behoefte aan iets waarvoor de TS in het leven werd geroepen: we vinden de gereedschappen hiervoor in de harten van ieder van ons. Niets mist, niets ontbreekt, er is niets méér nodig. Wat ik van ieder van ons zou willen vragen is dat het kompas dat we gebruiken voor onze levensbehoeften een betrouwbaar kompas is. De instrumenten van wetenschap, van onze verschillende opleidingen en talenten zijn op een bepaalde manier zeker nuttig, maar het enige baken dat ons kan leiden is onze eigen gewaarwording van wat wij hebben ervaren als wijs, als waar. Wat ik aan ons allemaal zou willen vragen wanneer we de steeds aanwezige behoefte van deze wereld tegemoet treden, is dat we voortdurend terugvallen op die innerlijke kern. Dat is wat ons met elkaar verbindt en alleen dat kan oplossingen bieden die ons naar de volgende trap van deze groeicyclus van de mensheid kunnen brengen.

*Niets in deze wereld kan volharding vervangen.
Talent kan het niet; niets komt vaker voor dan onsuccesvolle mensen met talent.
Genie kan het niet; onbeloond genie is bijna een spreekwoord.
Opleiding kan het niet; de wereld is vol van opgeleide wrakken.
Alleen volharding en vastbeslotenheid kunnen alles.
Het motto 'Ga door' heeft de problemen van het menselijke ras opgelost
en zal dat altijd blijven doen.*

Calvin Coolidge
(dertigste president van de Verenigde Staten, 1872 - 1933)

Uit: *The Theosophist*, februari 2015
Vertaling: Marianne Plokker

